

Donderdag 16 maart 1916 – ochtendeditie

Parijs, 15 maart. Avondcommuniqué: De vijandelijke loopgraven bij Het Sas en Langemark, in België, zijn met goed gevolg met granaten beschoten.

Londen, 15 maart. Engels stafbericht:

Gisteravond hebben wij met bevredigend gevolg een kleine overval gedaan ten zuiden van Verlorenbeek.

Vandaag over en weer geschutvuur bij Ieper en tal van luchtgevechten.

Belgisch onderwijs in ballingschap.

Onze correspondent te Havre schrijft:

De nieuwe Belgische schoolwet van 19 mei 1914 is aangenomen na hartstochtelijke discussies, te midden van tumult. Zij was nog niet toegepast toen de oorlog uitbrak. En nu is zij, eigenaardige bijzonderheid, die misschien enig is in de geschiedenis, voor het eerst van kracht geworden in de landen waar België zijn toevlucht gevonden heeft, nl. in Nederland, in Engeland en in Frankrijk. Dank zij de onvermoeide toewijding van minister Poulet zijn er in die drie landen scholen opgericht, door middel waarvan de ongelukkige kinderen nog hun nationale leven kunnen leiden. Het programma, dat bij de wet is vastgesteld, wordt uitgevoerd, met uitzondering van het onderwijs in de geschiedenis. Maar zelfs in ballingschap ontvangen de Belgische kinderen onderwijs in hun taal; zo worden de naar Frankrijk en Engeland uitgeweken Vlamingen in het Vlaams onderwezen. Wat het onderwijs in de geschiedenis betreft, dit moet zich in hoofdzaak bezig houden met het smartelijke tijdperk, dat België thans doormaakt. In het zanguur worden vaderlandse liederen

onderwezen. Minister Pouillet heeft nog het volgende voorschrift gegeven:

“In overeenstemming met art. 1 van het modelreglement der lagere scholen, waakt de onderwijzer met zorg dat de leerlingen zich gewennen, in alle omstandigheden, de regels der wellevendheid in acht te nemen. Het is hoogst wenselijk, dat de Belgische uitgeweken leerlingen zich onderscheiden door hun goede opvoeding en dat zij altijd uiterst beleefd zijn jegens degenen die, in een vreemd, doch bevriend land, hen met de warmste genegenheid hebben onthaald.”

Het onderwijzende personeel is Belgisch en gediplomeerd. De scholen hebben recht op subsidies, die als volgt worden toegekend:

- 1°. Een toelage van eerste instelling: 150 tot 200 F per klas;
- 2°. Een grondtoelage per klas: ongeveer 600 F;
- 3°. Een bijgevoegde toelage per klas: 600 F per onderwijzer, 500 F per onderwijzeres;
- 4°. De $\frac{3}{4}$ in de periodieke verhogingen der wedden van het onderwijzend personeel;
- 5°. De $\frac{3}{4}$ in de vergoeding der schoolhoofden;
- 6°. Toelage voor onderhoud der lokalen (120 F per klas);
- 7°. Een toelage voor het aankopen van schoolbehoeften of kosteloze levering van schoolbehoeften.

De eerste scholen voor Belgische uitgewekenen zijn in Nederland opgericht en wel reeds aan het einde van 1914. Maar op ruimere schaal is het Belgische onderwijs in den vreemde geregeld in februari 1915, ongeveer een jaar geleden dus. De Belgische scholen in

Nederland worden bestuurd door een Nederlands-Belgische commissie, de zogenaamde centrale commissie, waarvan de zetel te Amsterdam is. Minister Poulet heeft van de Nederlandse overheid ernstige en krachtige steun gekregen, waarvoor hij door middel van mijn pen zijn grote erkentelijkheid uit. Dank zij die steun zijn er 48 scholen met 240 klassen en 3500 leerlingen in werking. Naast die scholen, die inrichtingen zijn voor lager onderwijs, bestaan er inrichtingen voor middelbaar onderwijs te Vlissingen, Middelburg, Den Haag en Amsterdam. Te Vlissingen is een atheneum geopend met meer dan 100 leerlingen.

Wij moeten hier ook melding maken van de instellingen voor vakonderwijs, die met steun van de gemeente Brussel opgericht zijn ten bate van de geïnterneerde Belgische soldaten. In die scholen, die gesteund worden door de regering, worden allerlei handwerken en beroepen onderwezen.

De lagere en middelbare scholen worden gesubsidieerd door de Nederlandse en de Belgische regering. Het Belgische ministerie van wetenschap en kunst verleent maandelijks ongeveer 25.000 frank.

Men moet verder niet vergeten, dat in het onbezette gebied van België het onderwijs op de normale wijze gegeven wordt, niettegenstaande de oorlog. Het onderwijzend personeel is op zijn post gebleven, wat zijn vaderlandsliefde tot eer strekt.

In Frankrijk zijn twee categorieën van scholen; de ene categorie omvat het werk van het particuliere initiatief, dat edelmoedige steun geniet van de Franse regering. Het is in het leven geroepen voor de uitgeweken Belgen in het algemeen. De tweede categorie omvat schoolkolonies, die gesticht zijn voor de kinderen uit het ontruimde gebied aan de IJzer. De kolonies worden voor een deel ondersteund door het ministerie van binnenlandse zaken. De eerste categorie

omvat 40 lagere scholen met 102 klassen en 2100 leerlingen. De schoolkolonies (subsidie 20.000 frank) omvatten de groepen Parijs, Rouen, Yvetot. Er zijn 38 scholen, 115 klassen en 3679 leerlingen. De middelbare school van Ieper is naar Paris-Plage overgebracht. Al die scholen ontvangen maandelijkse subsidies van de Franse milddadigheid. Zij staan onder geregeld toezicht. Sommige Belgische scholen in Frankrijk zijn in 1914 gesticht, maar de groepen Parijs-Rouen-Yvetot en Havre zijn in augustus georganiseerd.

In Engeland zijn 26 lagere scholen met 50 klassen en 1220 kinderen. Onafhankelijk van die scholen bestaan er “colleges voor middelbaar onderwijs” te Oxford, Stroud, Norwood. Het programma is hetzelfde als dat der athenea en der middelbare Belgische scholen.

Er bestaan ook enkele lagere scholen in Schotland en in Ierland. Bijna algemeen zijn de schoollokalen door de Engelse commissie voor onderwijs welwillend ter beschikking van de Belgische onderwijscommissies gesteld. De Engelse commissie kent subsidies toe voor de bekostiging van hulpmiddelen bij het onderwijs en zelfs voor de bezoldiging van het personeel. Toch subsidieert de Belgische regering deze scholen met een maandelijks bedrag van ongeveer 10.000 frank. Daar de meeste kinderen uit Vlaamse provincies komen, Limburg, Antwerpen, Brabant, is de taal, waarin het onderwijs gegeven wordt Vlaams in vele gevallen. Hulptalen zijn Frans en Engels.

Zo is, dank zij het initiatief van minister Pouillet, de toestand van het Belgische onderwijs in den vreemde.

Donderdag 16 maart 1916 – avondeditie

De Duitsers in België.

Londen, 16 maart. Naar de Times uit Parijs verneemt, schrijft de Temps, dat uit onderzoeken van Amerikanen is gebleken, dat Duitse ambtenaren in België grote hoeveelheden voedingswaren, door commissies van bijstand verstrekt, naar Duitsland hebben doorgezonden. De Amerikanen hebben gedreigd de toevoer te verminderen of er zelfs geheel mee op te houden.

Men meldt ons:

Naar wij vernemen, nadert de dubbele Duitse draadversperring over de gehele Nederlands-Belgische grens haar voltooiing. Bericht werd, dat de ruimte tussen de beide draden overal 200 meter is. In afwijking daarvan hebben de Duitsers over de grenslijn Stabroek-Essen deze afstand verbreed tot 500 meter. Een boer daar werd de keuze gelaten de draad vlak langs zijn huis te doen spannen en Belgisch onderdaan te blijven of zijn hoeve te verlaten en deze tussen de grenslijn te stellen.

Hij koos het eerste.

Veroordelingen in België.

De Duitse gouverneur-generaal in België heeft de volgende veroordelingen bekend gemaakt:

Bij vonnis van 1 maart 1916 van een veldkrijgsraad, zijn hierna volgende personen wegens krijgsverraad (bestaande in het overbrengen van inlichtingen over troepentransporten), of wegens niet verwittigen van de Duitse overheid, veroordeeld:

Ter dood: 1. Adolf Lampert, handelsreiziger te Brussel; 2. Hermina Wanenkem, naaister te Brussel; 3. Theofiel De Ridder, behanger te Brussel; 4. Leonce Roels, notaris te Zottegem; 5. Jeroom Jacmin, ingenieur te Halle; 6. Alfred Balthazar, elektro-werktuigkundige te

Halle; 7. Arthur Pollet, smid te Manage; 8. Alfred Ghislain, handelsreiziger te Hornu; 9. Desiderius van den Bosche, handelaar in sigaren te Zottegem.

Tot levenslange dwangarbeid: 10. Leopold Gesp, fabriekwerker te Turnhout; 11. Edward van Gelder, fabriekwerker te Turnhout; 12. Alfred Wibert, baanwachter te Boussu;

Tot 15 jaar dwangarbeid: 13. Jozef Vignoble, elektro-werktuigkundige te Ath; 14. Arthur Goossens, elektro-werktuigkundige te Ath; 15. Alfons Maton, baanwachter te Boussu; 16. Achille Wanenken, hulparbeider te Marcinelle; 17. Eva Dehaut, naaister te Brussel; 18. Victor Vandeborne, haarsnijder te Halle; 19. Julius Grebet, zaakvoerder te Doornik;

Tot 12 jaar dwangarbeid: Hendrik Poriau, kleermaker te Zottegem;

Tot 10 jaar dwangarbeid: Leopold Bennami, elektro-werktuigkundige te Ath; Vrouw Louiza Pollet te Manage; Omer Poriau, kleermaker te Zottegem; Remigius Boone, kantoorklerk te Antwerpen; Petrus Vandeborne, tekenaar te Halle; Bonifacius Tissen, beambte bij het kadaster te Brussel;

Tot 3 jaar dwangarbeid; Emiel Carlier, zaakvoerder te Ath;

Tot 4 maanden gevangenis: Emiel Poriau, kleermaker te Zottegem; Maurits Michels, handelsreiziger te Deinze; Gustaaf Barbleux, letterzetter te Doornik; Jan Lampens, 1^e schepen te Gent, Emanuel Droeshout, hoofdtreinwachter te Gentbrugge;

Tot 3 maanden gevangenis: Marcel Liebert, fabriekbezitter te Gent.

De doodstraf, uitgesproken tegen Roels, De Ridder, Jacmin, Balthazar, Polet, Ghislain en van den Bosche is heden door de kogel voltrokken.

Bij vonnis van 29 februari 1916 van een veldkrijgsraad zijn eveneens veroordeeld wegens poging tot krijgsverraad of wegens het verlenen van hulp bij dit misdrijf, bestaande in het toevoeren van manschappen naar het vijandelijk leger:

Tot 10 jaar dwangarbeid: Edgar Pepin, student in de geneeskunde te Pâturages.

Tot 3 jaar en 3 maand dwangarbeid: Adolf Tacniers, meubelmaker te Pâturages; Paul Ruelle, handelaar te Pâturages, David Ruelle, mijnwerker te Pâturages;

Tot 1 jaar dwangarbeid: Karel Honorez, mijnwerker te Warmes.

Tot 3 maanden gevangenis wegens niet verwittiging van de Duitse overheid: echtgenote Antonia Honorez te Wasmes.